

DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY NA PRZYKŁADZIE POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W SIEDLCACH

Wstęp

Kluczową rolę w kształtowaniu rynku pracy odgrywają instytucje rynku pracy³. Pełnią one funkcję służebną w stosunku do uczestników rynku pracy oraz za pomocą odpowiednich narzędzi wpływają na decyzje pracodawców, pracowników oraz osób poszukujących pracy⁴. Ekonomiści wskazują na istotny wpływ instytucji rynku pracy w obszarze regulacji dotyczących ochrony zatrudnienia czy wydatków państwa na aktywne programy walki z bezrobociem⁵. Otoczenie instytucjonalne rynku tworzą różne kategorie instytucji. Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.⁶ do instytucji rynku pracy zalicza się:

- publiczne służby zatrudnienia,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- agencje zatrudnienia,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje dialogu społecznego,
- instytucje partnerstwa lokalnego.

¹ dr inż., agnieszka.ginter@uph.edu.pl, ORCID: 0000-0003-2635-2867

² dr hab., robert.rosa@uph.edu.pl, ORCID: 0000-0001-6344-538X

³ Woźniak-Jęchorek, B. (2013). Struktura rynku pracy w świetle ekonomii instytucjonalnej. *Gospodarka Narodowa*, nr 9, s. 11.

⁴ Kietlińska, K. (2016). Rola powiatowych urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 449, s. 278.

⁵ Kuźmar, S. (2015). Rola instytucji rynku pracy w Polsce w latach 2000-2011. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, nr 42, s. 363.

⁶ Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U.2004, nr 99 poz.101.

Powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy zaliczane są do publicznych służb zatrudnienia. Powiatowe urzędy pracy wchodzą w skład administracji samorządowej stopnia podstawowego⁷. Wymienione powyżej instytucje powinny, zgodnie z ustaleniami ustawy, realizować (każda oddzielnie i wspólnie) zadania na rzecz: promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej⁸. Minister właściwy do spraw pracy realizuje zadania na rzecz rynku pracy poprzez koordynację publicznych służb zatrudnienia, m.in. poprzez realizowanie zadań wynikających z funkcji dysponenta Funduszu Pracy, tworzenie narzędzi i metod na potrzeby poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, organizacji szkoleń bezrobotnych, aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy czy też realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności przez realizowanie i koordynowanie działań w zakresie udziału publicznych służb zatrudnienia w sieci EURES.

Od 1 stycznia 2018 r. ponad 340 powiatowych urzędów pracy łącznie z 16 wojewódzkimi zostało przeniesionych do administracji rządowej. Centralizacja ma swoje atuty, podnosi skuteczność polityki społecznej rządu. Polityka społeczna bywa przedstawiana jako zbiór polityk szczegółowych, do których zaliczona jest m.in. polityka przeciwdziałania bezrobociu⁹.

Celem artykułu jest ukazanie działalności Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Siedlcach, zwanego dalej Urzędem, w zakresie realizacji wybranych usług i programów rynku pracy, wpisujących się w obszar aktywnej polityki rynku pracy w latach 2015-2019. Polityka ta nakierowana jest przede wszystkim na przeciwdziałanie i ograniczanie bezrobocia¹⁰. W pracy ukazano działania PUP w Siedlcach w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, realizacji usług EURES oraz wybranych aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu ze środków Funduszu Pracy. Dane do analizy pozyskano z PUP w Siedlcach, od specjalisty ds. analiz rynku pracy. Ponadto korzystano ze statystyk i analiz dotyczących działalności PUP w Siedlcach za lata 2015-2019 zamieszczonych na stronie internetowej badanego Urzędu.

⁷ Krzyżanowski, A. (2014). Analiza sprawności organizacyjnej powiatowych urzędów pracy po wdrożeniu nowego systemu informatycznego. *Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych*, nr 33, s. 289.

⁸ Grabowski, M., Misiąg, W., Stec, M., Sztanderska, U., Piotrowski, B., Sztandar-Sztanderska, K., Wójcicka, I., Wiktorow, A., Wiśniewska, A., Zielińska, M. (2008). *Analiza funkcjonowania urzędów pracy po ich włączeniu do administracji samorządowej*, Warszawa: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, s. 15.

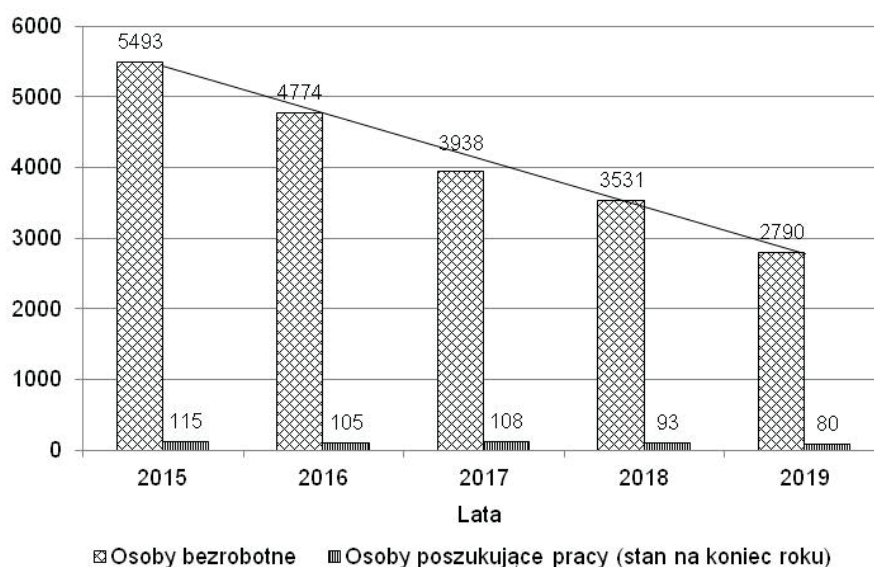
⁹ Grzywna, P., Lustig, J., Marian, M., Stępień-Lampa, N., Zasępa, B. (2017). *Polityka społeczna rozważania o teorii i praktyce*, Katowice: Uniwersytet Śląski, s. 12.

¹⁰ Dahlke, M. (2016). Aktywna polityka rynku pracy i jej znaczenie. W: K. Pujer, (red.), *Rynek pracy w Polsce – szanse i zagrożenia*, Wrocław: Exante, s. 73.

Bezrobotni na siedleckim rynku pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach obejmuje swoim działaniem tereny dwóch powiatów: tzw. powiat grodzki, czyli miasto Siedlce oraz powiat siedlecki, obejmujący 13 gmin położonych wokół Siedlec.

Realizacja usług i programów rynku pracy obejmuje m.in. pośrednictwo pracy, wspieranie mobilności pracowników, powierzanie pracy cudzoziemcom, poradnictwo zawodowe oraz aktywne programy finansowane z Funduszu Pracy. Działania te podejmowane są na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. Wiodąca rola w świadczeniu usług pracy przypada publicznym służbom zatrudnienia¹¹. Usługami rynku pracy w Polsce, świadczonymi przez powiatowe urzędy pracy, objęte są przede wszystkim zarejestrowane osoby bezrobotne. Należy jednak dodać, że zakres odbiorców dotyczy również osób poszukujących pracy, jak i innych korzystających z usług świadczonych przez badany urząd. Jak wynika z danych przekazanych przez PUP w Siedlcach liczba osób bezrobotnych (według stanu na koniec danego roku) na obszarze działania Urzędu w latach 2015-2019 ulegała zmniejszeniu, podobnie jak i liczba osób poszukujących pracy (Rys. 1.).

Rys. 1. Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Siedlce i powiatu siedleckiego w latach 2015-2019.

Źródło: Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 26.05.2021).

W porównaniu z rokiem 2015 liczba osób bezrobotnych w roku 2019 zmniejszyła się o 50,8%, a poszukujących pracy o około 43%. Stopa bezrobocia w analizowanych latach na terenie miasta Siedlce zmniejszyła się z 7,7% do 3,9%, a w powiecie siedleckim z 9,0% do 4,3% (Tab. 1.).

¹¹ Kacprzak, M. (2009). Aktywna polityka rynku pracy w Polsce. *Oeconomia*, nr 8 (nr 1), s. 39.

Tab. 1. Stopa bezrobocia [%] na terenie miasta Siedlce oraz powiatu siedleckiego w latach 2015–2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto Siedlce	7,7	7,0	5,4	5,0	3,9
Powiat siedlecki	9,0	7,4	6,2	5,4	4,3

Źródło: Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 21.05.2021).

Niewątpliwie było to związane z oddziaływaniem PUP w Siedlcach oraz korzystną koniunkturą gospodarczą w drugiej dekadzie XXI w. Wpływało to na zmniejszający się poziom bezrobocia na siedleckim rynku pracy, którego największy spadek zanotowano w 2019 roku. Wyższa dynamika spadku bezrobocia charakterystyczna była dla mężczyzn. W grupie osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Siedlcach zaobserwowano zwiększający się udział kobiet (Tab. 2.).

Tab. 2. Dynamika bezrobocia oraz bezrobotni na siedleckim rynku pracy w latach 2015-2019 – wybrane elementy

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Dynamika bezrobocia – stan bezrobocia z końca roku poprzedniego – 100%	85,9	86,9	82,5	89,7	79,0
Udział kobiet (%) wśród bezrobotnych	50,8	51,6	52,8	55,1	54,0
Udział mieszkańców wsi (%) wśród bezrobotnych	47,9	47,0	48,1	47,1	46,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 02.09.2021).

W grupie osób bez pracy mieszkańcy wsi stanowili nieco mniej niż mieszkańcy miasta Siedlce. Spadek liczby bezrobotnych spowodował, że urzędy pracy mogły skupić się na pomocy mniejszej grupie osób¹².

Pośrednictwo pracy

Pośrednictwo pracy skierowane jest do osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Pomaga w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz wspiera pracodawców w poszukiwaniu odpowiednich pracowników. Pracodawcy korzystający z pomocy Urzędu mają swojego opiekuna, doradcę klienta instytucjonalnego

¹² Bereza, J. (2020). *Funkcjonowanie Powiatowych Urzędów Pracy w kontekście prawnym, ekonomicznym, społecznym, środowiskowym i ustrojowym*, Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, s.10.

odpowiadającego za współpracę w zakresie udzielanej pomocy. W danym roku (nazywanym przez PUP okresem rozliczeniowym) jeden przedsiębiorca ma możliwość wielokrotnego korzystania ze wsparcia, co powoduje, że ciężko jest określić dokładną liczbę współpracujących pracodawców. Szacuje się, że w latach 2015-2019 średnio ponad 4 tys. podmiotów gospodarczych współpracowało z Urzędem przy realizacji usług i programów rynku pracy (Tab. 3.).

Tab. 3. Liczba nawiązanych kontaktów z pracodawcami przez PUP w Siedlcach i liczba ofert pracy niesubsydiowanej w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kontakty z pracodawcami	2 956	4432	5025	4163	3939
Oferty pracy niesubsydiowanej	883	1129	912	1372	1585

Źródło: Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 21.05.2021).

Według pozyskanych informacji w latach badań głównymi kanałami docierania Urzędu do pracodawców były:

- bezpośrednie kontakty pracowników z pracodawcami w siedzibie Urzędu lub u pracodawcy;
- kontakty z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych;
- giełdy pracy organizowane przez Urząd, podczas których dochodziło do bezpośredniego kontaktu pracodawcy z wieloma kandydatami do pracy, wybranymi przez pośrednika pracy spośród osób zarejestrowanych, spełniających wymogi pracodawców;
- targi pracy organizowane przez Urząd, które dzięki prezentowanym ofertom pracy sprzyjały nawiązywaniu kontaktów wielu pracodawców z wieloma kandydatami do pracy.

Realizacja zgłoszonej krajowej oferty pracy przez badaną jednostkę następuje nie później niż w następnym dniu po dniu jej otrzymania. W przypadku pracodawcy, dla którego Urząd nie prowadził karty pracodawcy krajowego, przed przyjęciem oferty planowany jest kontakt z pracodawcą w terminie nieprzekraczającym 30 dni od jej zgłoszenia.

W latach 2015-2017 liczba kontaktów Urzędu z pracodawcami zwiększała się. W latach 2018 i 2019, w porównaniu z rokiem 2017, liczba kontaktów zmniejszyła się odpowiednio o 862 (17%), a w 2019 o 1086 (21,6%). Porównując dane z lat 2015 i 2019 stwierdzono, że badana jednostka zwiększyła kontakty z pracodawcami o ponad 30%. Należy podkreślić tę formę działalności Urzędu, zarówno ze względu na pracodawców, którzy mają dostęp do wiarygodnego źródła informacji o lokalnym rynku pracy i zmieniających się jego uwarunkowaniach, jak i na osoby bezrobotne, dla których poszerza się wachlarz ofert pracy. W czasie spotkań z pracodawcami pracownicy badanego urzędu przekazują aktualną ofertę dotyczącą

określonych form wsparcia dla przedsiębiorców zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Spośród najczęściej stosowanych metod poszukiwania osób do pracy, pracodawcy wskazywali najczęściej powiatowe urzędy pracy¹³. Według Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach informacje o nowych pracodawcach pozyskiwane są z lokalnej prasy, radia, telewizji oraz Internetu. Jak wynika z badań, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach praktykowane jest planowanie kontaktów z pracodawcami. Określa się wstępną formę kontaktu (kontakt telefoniczny, krótka wiadomość e-mail lub wizyta u pracodawcy), cel kontaktu i wskazuje pracownika realizującego usługę. Daje to możliwość monitorowania ciągłości zatrudnienia u pracodawcy realizującego wsparcie subsydiowane oraz monitorowania sytuacji związanej z realizacją pozyskanych ofert pracy. W wyniku bezpośrednich kontaktów doradców klienta instytucjonalnego z pracodawcami Urząd pozyskuje oferty pracy niesubsydiowanej, czyli takiej, którą w całości finansuje pracodawca (Tab. 3.). W badanym okresie liczba ofert dotycząca pracy niesubsydiowanej w poszczególnych latach wahała się od 883 w roku 2015 do 1585 w roku 2019. Na przestrzeni pięciu lat wzrosła więc niemal dwukrotnie, co z punktu widzenia lokalnego rynku pracy było pożądanym kierunkiem zmian i podkreślało efektywność działań pracowników badanego Urzędu w tym obszarze. Kontakty z pracodawcami miały bardzo ważne znaczenie dla lokalnego rynku pracy, gdyż powiększały wachlarz ofert pracy. Mając na uwadze liczbę ofert pracy ogółem w latach 2015-2019 udział ofert pracy niesubsydiowanej wyniósł średnio 17% ofert pracy ogółem, które obejmowały wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej, subsydiowane oraz niesubsydiowane pozyskane przez pracowników Urzędu w wyniku nawiązanych kontaktów z pracodawcami oraz zgłoszone przez pracodawców (Tab. 4.).

Tab. 4. Liczba ofert pracy ogółem, podjęcia pracy oraz udział prac sezonowych i okresowych [%] w ofertach z sektora prywatnego w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba zgłoszonych ofert pracy ogółem, w tym:	5642	7177	7609	6904	7725
- z sektora prywatnego	5139	6683	7038	6430	7337
Udział prac sezonowych i okresowych w ofertach z sektora prywatnego	79,9	84,6	80,1	82,7	87,9
Podjęcia pracy, w tym:	4888	4599	4001	3360	2990
- za pośrednictwem Urzędu	1387	1426	1230	911	804

Źródło: Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 21.05.2021).

¹³ Kocór, M. (2015). Niedopasowanie kompetencyjne. W: J., Górniak (red.). *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań*, Warszawa – Kraków: PARP, s.13-14.

W latach 2015-2017 liczba ofert pracy ogółem zwiększała się, podobnie jak liczba kontaktów z pracodawcami. W roku 2019 liczba ofert pracy ogółem wyniosła 7725 i była o ponad 2000 większa niż w roku 2015. Zdecydowana większość zaproponowanych miejsc pracy dotyczyła sektora prywatnego, którego udział w kolejnych latach zwiększał się z 91,1% w 2015 r. do 94,9% w 2019 r. W latach badań udział badanego Urzędu w podejmowaniu pracy stanowił około 30% podjęć pracy ogółem. Należy zwrócić uwagę, że dominujące znaczenie wśród ofert pracy zgłoszonych do Urzędu miała praca z sektora prywatnego, przede wszystkim praca sezonowa i okresowa. Prace te nie dają gwarancji zatrudnienia na stałe, ale stwarzają możliwość nawiązania kontaktu z rynkiem pracy, co może stanowić czynnik motywacyjny do dalszego poszukiwania pracy. Praca jest jednym z rodzajów aktywności, które pozwalają na utrzymanie relacji społecznych i poprawę własnego stanu zdrowotnego lub psychicznego¹⁴.

Poradnictwo zawodowe

Poradnictwo zawodowe świadczone przez PUP w Siedlcach ma na celu udzielanie porad, które ułatwią wybór zawodu lub jego zmianę, podjęcie lub zamianę zatrudnienia oraz udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy i możliwościach szkolenia i doksztalcania. Usługi te skierowane są nie tylko dla osób bezrobotnych. Mogą z nich korzystać osoby poszukujące pracy oraz te, które zgłoszą chęć skorzystania z poradnictwa zawodowego. Według informacji Urzędu sposoby docierania do osób zainteresowanych poradnictwem zawodowym były następujące:

- propozycje spotkań indywidualnych i grupowych,
- strona urzędowa badanej jednostki,
- Facebook, w którym zamieszcza się aktualne oferty pracy, porady eksperckie, informacje i filmy na temat aktualnych form wsparcia i działań Urzędu,
- stosowane ogłoszenia w siedzibie Urzędu i poza nim,
- broszury, ulotki i plakaty,
- spotkania z młodzieżą w szkołach,
- artykuły w prasie – Pismo Samorządu Województwa Mazowieckiego Mazowsze oraz Biuletyn Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy.

Pomoc ze strony Urzędu w zakresie poradnictwa zawodowego skierowana jest szczególnie do osób bezrobotnych. Po ich zarejestrowaniu w latach 2015-2018 doradcy zawodowi na podstawie przeprowadzonych wywiadów określali dla nich profil pomocy z trzech możliwych I, II oraz III, uwzględniając indywidualne ich potrzeby. Profil I obejmował pośrednictwo pracy oraz, w uzasadnionych przypadkach, poradnictwo zawodowe lub różne formy pomocy m.in.: szkolenia, finansowanie kosztów egzaminów i licencji czy jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej. Profil II obejmował usługi i instrumenty rynku pracy oraz

¹⁴ Turek, K. (2015). Wydłużenie kariery zawodowej – polityka organizacyjna wobec wyzwań związanych z procesem starzenia się ludności. W: J. Górniak (red.). *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunku działań*, Warszawa – Kraków: Wyd. PARP, s. 57.

działania aktywizacyjne zlecone przez Urząd. Profil III zawierał m.in. programy specjalne, skierowanie do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej zakładanej przez osoby prawne oraz w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe. Uczestnictwo w kursach i szkoleniach traktowane jest głównie jako działanie zwiększające szanse rynkowe lub kompetencje zawodowe¹⁵. W roku 2016 Rzecznik Praw Obywatelskich krytycznie odniósł się do braku możliwości zakwestionowania przez osobę bezrobotną właściwego profilu pomocy, a w czerwcu 2018 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przypisywanie profilu osobie bezrobotnej jest niezgodne z Konstytucją. Od 15 czerwca 2019 r. w urzędach pracy obowiązują nowe przepisy dotyczące aktywizacji osób zarejestrowanych. Zniesiono obowiązek profilowania pomocy dla każdego bezrobotnego. Wprowadzono możliwość oferowania przez powiatowe urzędy pracy różnych form pomocy określonych w ustawie bez ograniczeń wynikających z ustalonego profilu pomocy. Zmianę jaka nastąpiła w 2019 roku należy uznać za pozytywną. Stwarza ona możliwość optymalnego podejścia w poradnictwie zawodowym dla osób bezrobotnych.

W ramach poradnictwa zawodowego doradcy we współpracy z osobami bezrobotnymi lub poszukującymi pracy przygotowywali Indywidualny Plan Działania (IPD). Plan ten zakładał formy wsparcia i działania na rzecz takich osób w celu pomocy w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia. W analizowanym okresie liczba IPD przygotowywanych przez doradców zawodowych Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach systematycznie się zmniejszała. W roku 2019 liczba osób, dla których stworzono IPD wynosiła 4588 i była o 2282, czyli o 33% mniejsza niż w roku 2015 (Tab. 5.).

Tab. 5. Liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Indywidualne plany działania	6870	6604	5560	4575	4588
Informacje zawodowe indywidualne	3369	8047	4845	3704	5278
Informacje zawodowe grupowe	1352	1448	1219	1215	720
Porady zawodowe indywidualne	2586	2343	1068	875	1031
Porady zawodowe grupowe	437	300	207	186	376

Źródło: Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 24.05.2021).

W ramach przekazywanych indywidualnych informacji zawodowych udzielono pomocy w zakresie wyboru odpowiedniego zawodu, informacji o sytuacji na

¹⁵ Worek, B., Turek, K. (2015). *Uczenie się przez całe życie – akcelerator rozwoju*. W: J., Górniak (red.). *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań*, Warszawa – Kraków: PARP, s. 81.

lokalnym rynku pracy oraz możliwościach uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji. Liczba osób zainteresowanych tymi informacjami była zróżnicowana. Porównując rok 2015 z 2019 stwierdzono, że około 2000 osób więcej poszukiwało powyższych informacji, co wskazuje na potrzebę świadczenia tych usług i ich znaczenie dla lokalnej społeczności. Podczas grupowych porad zawodowych oraz przekazywanych informacji zawodowych, osoby bezrobotne dowiadywały się o aktualnej ofercie Urzędu, o instytucjach wspierających aktywne poszukiwanie pracy, o metodach poszukiwania pracy oraz o zasadach profesjonalnego przygotowania dokumentów aplikacyjnych. Doradcy zawodowi angażowali się również we współpracę z Uniwersytetem Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach, szkołami ponadpodstawowymi oraz ośrodkami wychowawczymi. Jej efektem było organizowanie spotkań – warsztatów prozawodowych (średnio 9 spotkań w roku). Studenci, uczniowie oraz młodzież z ośrodków wychowawczych dzięki pomocy doradców mieli możliwość badania swoich kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych. Do tego celu wykorzystywano Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych, testy predyspozycji oraz specjalistyczne testy psychologiczne. Wyniki tych badań były podstawą do określenia potencjału osobowościowego młodzieży. Taki rodzaj wsparcia jest bardzo potrzebny, zwłaszcza osobom chcącym profesjonalnie określić swój potencjał zawodowy¹⁶. W roku 2019 PUP w Siedlcach udzielił mniej porad i informacji grupowych niż w roku 2015, ale więcej indywidualnych, co podkreśla potrzebę jego działalności.

Usługi urzędu w ramach sieci EURES

Kolejnym obszarem realizowania usług przez Urząd Pracy w Siedlcach są usługi EURES. Sieć EURES (ang. EUROpean Employment Services) to europejska służba zatrudnienia powołana w 1993 r. na mocy przepisów prawnych Komisji Europejskiej. Polityka zatrudnienia to jedna z form polityki Unii Europejskiej, która wyrosła na gruncie polityki społecznej¹⁷. Sieć EURES działa we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej (UE) oraz krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i ma na celu wspieranie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy. Sieć EURES świadczy usługi w zakresie unijnego pośrednictwa pracy i informowania w zakresie warunków życia i pracy w państwach członkowskich UE i EOG. Usługi sieci EURES są ogólnodostępne i skierowane do poszukujących pracy zainteresowanych wyjazdem do innego państwa członkowskiego w celu podjęcia pracy oraz do pracodawców, którzy chcą prowadzić rekrutację pracowników z innego państwa członkowskiego UE lub EOG. Powiatowe urzędy pracy jako

¹⁶ Janikowska, A. (2012). Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu – od miejsca problemów do miejsca rozwiązań. W: M. Dąbrowska (red.). *Dobre praktyki w pośrednictwie pracy – doświadczenia urzędów pracy*, Warszawa: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Rynku Pracy, s. 47.

¹⁷ Niewęglowski, M., Ginter, A., (2010). Bezrobotni z wyższym wykształceniem na polskim rynku pracy. *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, tom XII (nr 5), s. 153.

publiczne służby zatrudnienia od czasu przystąpienia Polski do UE są członkiem europejskiej sieci EURES, świadcząc te usługi. Badany Urząd realizuje pośrednictwo pracy w ramach sieci EURES dla pracodawców krajowych poprzez:

- przekazywanie ofert pracy dla obywateli EOG do wojewódzkiego urzędu pracy, gdy jest konieczność dodatkowego ich upowszechniania w państwach EOG wybranych przez pracodawców krajowych,
- przyjmowanie wymaganych dokumentów (np. podanie o pracę, życiorys) od kandydatów z państw EOG oraz ich weryfikacja, a następnie przekazywanie ich pracodawcy krajowemu.

W analizowanym okresie PUP w Siedlcach udzielał najczęściej informacji ogólnych na temat funkcjonującej sieci EURES (Tab. 6.).

Tab. 6. Realizacja usług EURES przez PUP w Siedlcach w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Informacje ogólne	1013	886	127	170	177
Warunki życia i pracy w krajach EOG	339	28	131	189	39
Poszukiwanie pracy	153	258	100	18	100

Źródło: Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 24.05.2021).

Ponadto przekazywano wiadomości o warunkach życia i pracy w krajach EOG oraz pomagano w poszukiwaniu pracy. W poszczególnych latach liczba osób zainteresowanych tymi usługami ulegała różnokierunkowym zmianom. Stwierdzono widoczne zmniejszenie osób zainteresowanych informacjami ogólnymi. W porównaniu z rokiem 2015, w którym takich informacji udzielono 1013, w roku 2016 było ich mniej o 12,5%, a w roku 2017 aż o 87,5%. Od roku 2018 zanotowano nieco większe zainteresowanie tymi usługami, świadcząc je większej liczbie osób niż w roku 2017. W latach 2015-2019 liczba osób zainteresowanych informacjami o warunkach życia i pracy w krajach EOG była bardzo zróżnicowana. Najwięcej informacji na ten temat przekazano w roku 2015 (339), najmniej w roku 2016 (28). Udzielona pomoc badanej jednostki w zakresie poszukiwania pracy w ramach sieci EURES największe znaczenie miała w 2016 r., w którym z takiego wsparcia skorzystało 258 osób. Z kolei w roku 2018 tej formy pomocy udzielono 18 osobom.

PUP w Siedlcach prowadzi również ewidencję oświadczeń zgłoszonych przez podmioty powierzające wykonanie pracy cudzoziemcom, którzy mogą wykonywać prace bez zezwolenia na terytorium RP (uproszczona procedura oświadczeń). Są to obywatele 6 krajów, tj. Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy, którzy pracują przez 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy. W 2019 r. w porównaniu z pierwszym rokiem analizy zanotowano zwiększony napływ osób z w/w krajów na siedlecki rynek pracy (Tab. 7.). Dzięki działalności badanej instytucji w tym obszarze możliwy jest monitoring tego procesu.

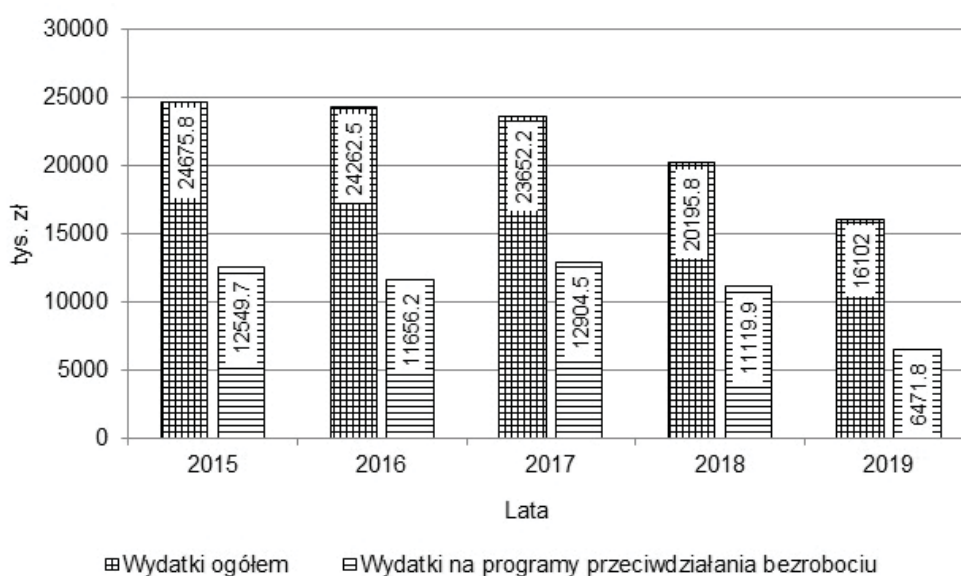
Tab. 7. Liczba zarejestrowanych przez PUP w Siedlcach oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcom w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba cudzoziemców	4477	7174	7275	5475	7461

Źródło: Działalność PUP w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 07.06.2021).

Realizacja zadań finansowanych z Funduszu Pracy

Ważnym działaniem badanego Urzędu jest realizacja aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu z Funduszu Pracy. Fundusz ten jest podstawowym instrumentem pozwalającym na sfinansowanie działań aktywizujących osoby bezrobotne i poszukujące pracy w powiatowych urzędach pracy¹⁸. Wydatki ogółem z tego funduszu w latach 2015-2018 wynosiły ponad 20 mln zł rocznie. W roku 2019 były mniejsze i wyniosły niewiele ponad 16 mln zł. Średnio w pięcioleciu prawie połowę środków z Funduszu Pracy (49,8%) przeznaczano na programy przeciwdziałania bezrobociu (Rys. 2.).

Rys. 2. Wydatki z Funduszu Pracy [tys. zł] w latach 2015-2019.

Źródło: Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 26.05.2021).

Za wyjątkiem 2017 r. co 4 osoba bezrobotna uczestniczyła w programach przeciwdziałania bezrobociu, a ich liczba była zróżnicowana w zależności od formy

¹⁸ Nagel, K., Smandek, I.M. (2010). Polityka rynku pracy i jej źródła finansowania. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, nr 111, s. 186.

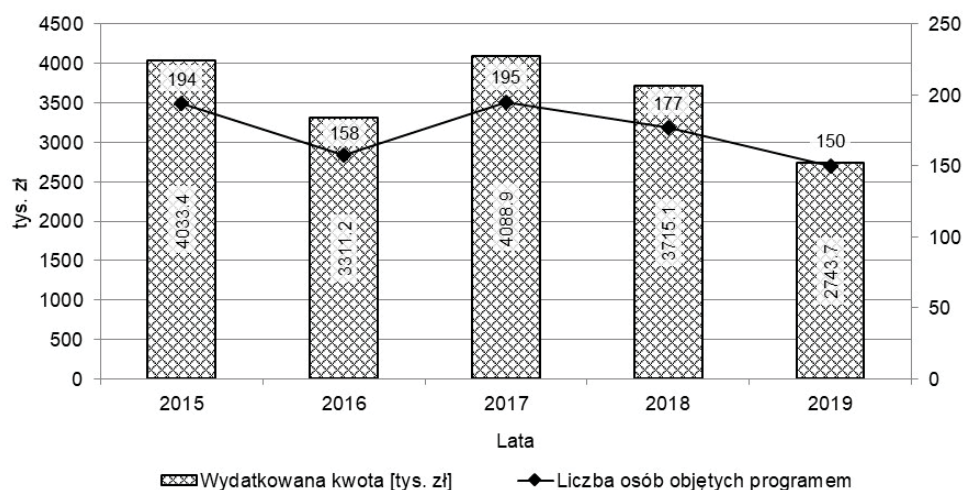
pomocy. W latach 2015-2016 najwięcej osób odbywało staże u pracodawcy, a w latach 2017-2019 najwięcej bezrobotnych objęto pracami interwencyjnymi (Tab. 8.).

Tab. 8. Liczba osób objętych programami przeciwdziałania bezrobociu przez PUP w Siedlcach w latach 2015-2019 – wybrane formy

Wyszczególnienie	Lata badań				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób objętych programami, w tym:	1685	1293	1365	975	867
- staże u pracodawcy	532	272	290	191	184
- prace interwencyjne	401	270	291	311	266
- podjęcie działalności gospodarczej	194	158	195	177	150

Źródło: Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 04.06.2021).

Pomoc finansowa dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej miała największy udział w wydatkach z Funduszu Pracy (Rys. 3.)

Rys. 3. Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły działalność gospodarczą dzięki wsparciu z Funduszu Pracy w latach 2015-2019 oraz wydatkowane na ten cel kwoty.

Źródło: Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019. Pobrane z: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach> (dostęp z dnia 28.05.2021).

Dzięki działalności PUP w Siedlcach, w każdym roku badań co najmniej 150 osób bezrobotnych objęto tym programem pomocy. Dzięki otrzymanemu wsparciu finansowemu ze środków opisywanego funduszu bezrobotni mogli założyć jednoosobowe firmy. Pomoc Urzędu w procesie samozatrudnienia sprzyja promocji rozwoju małych firm na lokalnym rynku pracy. Najwięcej osób bezrobotnych tą formą pomocy objęto w roku 2017, a kwota dofinansowania w latach badań średnio na osobę w tym programie wyniosła około 20 tys. zł.

Podsumowanie

Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach odgrywa ważną rolę w kształtowaniu lokalnego rynku pracy, świadcząc usługi pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, usługi EURES, monitorując powierzanie wykonania pracy cudzoziemcom oraz realizując programy rynku pracy finansowane z Funduszu Pracy, w których największy udział zajmowała pomoc na uruchomienie działalności gospodarczej. Działalność badanej jednostki obejmuje zarówno osoby bezrobotne, osoby poszukujące pracy i pracodawców. Ponadto pomoc doradców zawodowych badanej jednostki skierowana jest również do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych i studentów, co w kształtowaniu ich ścieżki zawodowej jest bardzo potrzebne. Dzięki ich obecności i podejmowanym działaniom na siedleckim rynku pracy dokonuje się ciągły przepływ informacji między stroną podażową i popytową rynku pracy. Efektem tych działań była coraz mniejsza stopa bezrobocia zarówno w mieście Siedlce, jak i w powiecie siedleckim.

Piśmiennictwo:

1. Bereza, J. (2020). *Funkcjonowanie Powiatowych Urzędów Pracy w kontekście prawnym, ekonomicznym, społecznym, środowiskowym i ustrojowym*, Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.
2. Dahlke, M. (2016). Aktywna polityka rynku pracy i jej znaczenie. W: K. Pujer (red.), *Rynek pracy w Polsce – szanse i zagrożenia*, Wrocław: Exante.
3. Grabowski, M., Misiąg, W., Stec, M., Sztanderska U., Piotrowski B., Sztandar-Sztanderska K., Wójcicka I., Wiktorow A., Wiśniewska A., Zielińska M. (2008). *Analiza funkcjonowania urzędów pracy po ich włączeniu do administracji samorządowej*, Warszawa: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
4. Grzywna, P., Lustig, J., Mitręga, M., Marian, Stępień-Lampa, N., Zasępa, B. (2017). *Polityka społeczna rozważania o teorii i praktyce*, Katowice: Uniwersytet Śląski.
5. Janikowska A. (2012). Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu – od miejsca problemów do miejsca rozwiązań. W: M. Dąbrowska (red.), *Dobre praktyki w pośrednictwie pracy – doświadczenia urzędów pracy*, Warszawa: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Rynku Pracy.
6. Kacprzak M. (2009). Aktywna polityka rynku pracy w Polsce. *Oeconomia*, nr 8 (nr 1).
7. Kietlińska, K. (2016). Rola powiatowych urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 449.
8. Kocór, M. (2015). Niedopasowanie kompetencyjne. W: J. Górniak (red.), *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunku działań*, Warszawa-Kraków: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
9. Krzyżanowski, A. (2014). Analiza sprawności organizacyjnej powiatowych urzędów pracy po wdrożeniu nowego systemu informatycznego. *Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych*, nr 33.
10. Kuźmar, S., (2015). Rola instytucji rynku pracy w Polsce w latach 2000-2011. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 42.
11. Nagel, K., Smandek, I.M. (2010). Polityka rynku pracy i jej źródła finansowania. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, nr 111.

12. Niewęglowski, M., Ginter, A. (2010). Bezrobotni z wyższym wykształceniem na polskim rynku pracy. *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, tom XII (nr 5).
13. Statystyki i analizy urzędu. Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach za lata 2015-2019: <https://siedlce.praca.gov.pl/dzialalnosc-pup-w-siedlcach>.
14. Turek, K. (2015). Wydłużenie kariery zawodowej – polityka organizacyjna wobec wyzwań związanych z procesem starzenia się ludności. W: Górniak J. (red.). *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań*, Warszawa-Kraków: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
15. Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U.2004, nr 99 poz.101.
16. Worek, B., Turek, K. (2015). Uczenie się przez całe życie – akcelerator rozwoju. W: Górniak, J. (red.). *Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań*, Warszawa – Kraków: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
17. Woźniak – Jęchorek, B. (2013). Struktura rynku pracy w świetle ekonomii instytucjonalnej. *Gospodarka Narodowa*, nr 9, s. 5-27.

Streszczenie

Praca koncentruje się na realizacji usług i programów rynku pracy w latach 2015-2019 przez Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach. Jest to instytucja publiczna zaliczana do publicznych służb zatrudnienia, której działalność wynika z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Usługi pośrednictwa pracy zapewniają przepływ informacji między pracodawcami a osobami poszukującymi pracy. Badany Urząd w różny sposób docierał do pracodawców, wzbogacając wachlarz ofert pracy na rynku siedleckim. Usługi w ramach sieci EURES obejmowały działania związane z udzielaniem informacji osobom zainteresowanym swobodnym przepływem pracowników na terenie państwa UE i EOG. Usługi poradnictwa zawodowego kierowane były nie tylko do osób bezrobotnych, ale i młodzieży z różnych instytucji na terenie obydwu powiatów. Poradnictwo zawodowe realizowane było w formie indywidualnego kontaktu pracownika badanej jednostki z osobą potrzebującą pomocy oraz w formie grupowych spotkań, warsztatów o charakterze prozawodowym. Badana jednostka realizowała aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu finansowane ze środków Funduszu Pracy przyczyniając się do jego obniżenia.

Słowa kluczowe: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach, działalność, wybrane usługi i programy rynku pracy